

ВАДИМ ЛЕСИЧ
КАМ'ЯНИ
ПОЕЗІЯ
1964

Всі права застережені за Автором

All rights reserved by Author

Василий Левин

ВАДИМ ЛЕСИЧ

КАМ'ЯНІ ЛУНИ

ПОЕЗІЇ

1960 — 1964

Обкладинка Якова Гніздовського

НЬО ЙОРК — 1964

ВИДАННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ "

(ООЧ:

WADYM LESYTCH

THE STONE ECHOES

P O E M S

1960 — 1964

Cover design by J. Hnizdovsky

NEW YORK — 1964

**PUBLISHED BY THE ORGANIZATION FOR DEFENSE OF FOUR
FREEDOMS OF UKRAINE (ODFFU), INC.**

З М І С Т

I. НАРОДЖЕННЯ ОРАТОРІЇ

Квартет із Реквієм, 1	11 стор.
Квартет із Реквієм, 2	12 „
Квартет із Реквієм, 3	13 „
Квартет із Реквієм, 4	14 „
Слів найніжніших і спілих	16 „
Спалахи, сполохи, полум'я	18 „
Не викликуй мене	19 „
Треба камінь класти на камінь	20 „
Мелянхолія	21 „
Як питатиме син	22 „
Осугою смутку	23 „
Майбутності	24 „
Так твориться елегія	25 „
Шукаю розпису незримого обличчя	26 „
Стелиться небо брилою	28 „
Так прагну часом ніжності	29 „
Ти	30 „
Чорне і біле	31 „
Віхи обсмалені димом	32 „
Епітафія на піску	33 „
Три вірші про сонце, 1	34 „
Три вірші про сонце, 2	35 „
Три вірші про сонце, 3	36 „
Вірш про очі	37 „
Вірш канцеляриста	39 „
Міщанський ранок	40 „
La danse macabre	43 „
Триптих погодження, 1	45 „
Триптих погодження, 2	46 „
Триптих погодження, 3	47 „
Нотатки з музею	48 „
З теки оптиміста	49 „
З барельєфів	50 „
Відчал у мовчання	51 „

Павза	52	стор.
Вирок	53	„
Інтегральність	54	„
Христос пропащих	55	„
Повз мурів базальт	56	„
Ламаний ноكتюрн	57	„
На білому папері слова	58	„

II. ПРИСМЕРКОВІ ІНТЕРЛЮДІЇ

Старосвітським ладом, 1	61	„
Старосвітським ладом, 2	62	„
Сантиментальний спогад	63	„
Не кружляйте двері	64	„
Нічний етюд	65	„
Виструнчується графіка дерев осінніх	66	„
Тремтять твої долоні дожданням	67	„
Я знову хлоп'яче оновлений	68	„
Ранкова прозолоть	69	„
Як добре, лежачи в траві	70	„
Черешневим квітням	71	„
Мить розкриття	72	„
Контрапункт	73	„
Нічна плавба	74	„
Музика осіннього моря	75	„
За тими вікнами	76	„
Не відкриваються двері	77	„
Вірш про речі	78	„
В підземці	79	„
Похвала негритьянці	80	„
Портовий епізод	81	„
Ніч на Іст-Бронксі	82	„

III. СМЕРТЬ ШЕВЧЕНКА

Смерть Шевченка	85	„
-----------------------	----	---

ВІД ВИДАВНИЦТВА:

З голосів критики про поезію Вадима Лесича	87	„
---	----	---

НАРОДЖЕННЯ ОРАТОРІЇ

КВАРТЕТ ІЗ РЕКВІЄМ

1.

Пересуваються крізь мене красвиди,
один за одним.

І кожен — несподіваний.

Чергуються і форми й деформації,
квадрати й кола, барви і туман прозорости,
і квіти й кров,
і краплі сліз на втомлених обличчях найдорожчих,
і райдуга, що погасає.
І каменем здається хліб,
і хлібом — камінь.

Ах, інші дні були засіяні —
на ньому! . . .

2.

Такі далекі вже ті кроки, що відходять.
Лиш часом — долітає сірий шерех
і чую твердь землі, що під ногами.

Скільки сонць зайшло
за буреламний обрій!
Скільки сонць
глибоко під землею похоронено,
але у пам'яті тремтить негаснуче проміння
усміху ласкавого твого,
моя старенька мамо! . . .

Проміння усміху, коли ти, запитавши, відпов'дь мою почула —
: Але ти, сину, не вчинив нікому —
чогось злого? . . . Скажи, так зовсім щиро.
щоб я була спокійна . . .

бо час такий лихий — і люди одуріли . . .

— Нікому, мамо! Будь спокійна . . .

я відповів одверто.

Ласкавий усміх твій — без слів,
найлюдяніший знак потвердження,
повік мені відкрив незглибний скарб
— багатство серця,
став мені — завітом.

3.

Виливаються повинню з берегів серця,
сколихують присмерки дійсних речей
і недійсних, світу того, що круг мене
і у мені,

за кожним кроком, за тінню моєю
— тикання притишені годинників,
що розсипають на рівномірні уламки
млинове коло часу.

І все зливається в одність безмежну,
у незмірний розлив океану...

Лиш здалека чути, як скиглять мев
без слів,

крізь темряву жалости часу, що відійшов
без слів,

залишивши на плівці пам'яті

твій добрий усміх,

без слів.

Він — промінь сонця,

що перетинає безжалісну рівнину океану —

без слів

сказавши все.

Твій материнський усміх.

4.

Вже ніколи більш
не нарву польових квітів, ідучи з тобою стежками піль,
ані жоржин, ані браток із нашого огородця,
не покладу на лавочці біля тебе,
не дам тобі до руки,
не бачитиму твого усміху,
не чутиму тепла твоїх рук
на моєму чолі . . .
Вже ніколи більш.

Важке було твоє материнство,
зависле у порожнечі,
під льодом ілюзій, що танув від сліз
і гарячої ваги серця
на далеких руїнах,
в розтрощених катакомбах самоти,
безнадійної самоти нашого дому,
почетвертованого, як тебе нестало.

Треба було — жити, жити іншим світом
у маривах дійсності.
Жити було треба,
а це не було життя.

Я також западався сам у собі,
відгороджувався від навали зла,
існуванням моїх найближчих,
і боліла мене далечінь
і боліла мене порожнеча
— твоя і моя.

Між нами був знак один,
що з'єднав нас навіки
понад морями і горами,
між світами і планетами,

між тим, що було,
і тим, що буде.
Цей знак — любов,
ще більша, ще могутніша від того,
що нас розділило.

Тепер ти є там,
куди я не сягаю навіть болем,
куди я мислю безсильний сягнути,
куди спрямовує нас живих —
лиш магнетна стрілка серця,
що втікає від самоти і дочасности,
куди і мені, і синам, і внукам моїм,
всім нащадкам моїм,
прийдеться колись у покорі ступити
для ствердження вічності наших предків,
для ствердження твоєї вічності,
Мамо! . . .

IX, 1963

✱

Слів найніжніших і спілих,
слів найтаємніших серця
— не маю,
щоб висловити
ім'я твоє, мамо!
У трибах коліс життя — я стужавів,
у рубленій шорсткості пустки
курява вкрила мій шлях,
і очі й уста мої терпнуть
від сірої гіркості порошу,
що нам рокований.
Я — убогий великою самотою твоєю,
щедрий порожніми звуками
йду під аркадами снів,
що відснилися,
— і здається мені: відчиняю
двері в наш дім,
що стоїть десь в саду
під кручею парку.
Ти — пристанула в дверях
і дивишся смутно на мене,
на блудного сина.
Беру твої руки
— у руки мої,
і чую їх вічне тепло,
що стало теплом мого серця.
Я похилився до рук
твоїх струджених,
шукаючи затишку в них,
як бувало.
І очі, підвівши до тебе,
ікони моєї,
що, давши життя,
стала навіки покровом моїм,
я побачив, як метеором скотилась

по віях очей твоїх, мамо,
наша трагічна зоря
— сльоза.

Мамо — у зорях сліз,
скорбна мамо, прости
крик порожнечі моєї,
гірку несказанність слів,
попіл німий самоти...
І благословенна будь,
будь благословенна,
благословенна...

1962

*

Спалахи, сполохи, полум'я.
Крилами з каменя клекоти.
Обрії димом заслонені,
ах, як далеко ти!

Кригами море розламане,
сліду твого не відаю, —
води й вогні виють в камені
непереможною віддаллю.

Блідну під вижовклим місяцем,
повінню серця утоплений,
— тільки шляхи мертво світяться,
торкнені тлінними стопами.

1961

*

Не викликуй мене
з тіні моєї,
не викликуй! . . .

Камінь сну,
плач Орфеїв
— безликий.

Але тут, в самоті,
де ротонди,
аквадукти й мости,
— і бездонність,
як іти, і куди
— бездомному? . . .

Але тут — горизонт,
що скрутивсь у петлю,
шлях бродяг, вишлях шлях
в ніч безсонну.

Площі рук
не піднімуть ваги,
стопи в камінь вросли
під горбом тягару.

Даром жорна жерців
мелють прах голосінь,
ніч танечниць — жагою дрижить,
— їх камінності не похитне
дзвін мовчання божищ.

Ані лемент повій,
ані крик злорік.

— — — — —
— — — — —

Не викликуй мене з тіні моєї,
не викликуй . . .

1961

*

Треба камінь класти на камінь.
Слова визбирувати з виру пустелі.
Із прірви очей добувати рожеву прозорість ранків,
що сіріють на дні
пам'яті.

Треба цеглу складати на цеглу.
Вигребувати з моху парості папороті.
Будувати треба: на зрубах тесати бервена,
в'язати сволюки,
— із вітру, що виє,
термосить дерева, бушує пісками —
закреслити простір. І стихлим птахам,
що метані вітром поміж землею і небом,
з хворосту — гнізда.
І бачити — радість людини.

Дотиком пальців, пучків охололих, приторком уст
відчувати тепло, що тілом пливе.
Обплестися волоссям нервів, примкнувши очі,
і бачити, бачити ясно
крізь повіки гарячо закриті
— як наростає будова.
Між шепотом слів, що неказано спурхують
в згрях пташиних,
між каменоломами серць
на рейках зеленого ранку.
Це буде — день перший.

1963

МЕЛЯНХОЛІЯ

Перші краплі тріпочуть на вітрі.
Кришталевий їх відсвіт, як перелітають.
Горою — бур'яни землянисті
у виблисках вологого заліза,
перекотиполе оболоків,
перевалюється океан валів.

Рожевість сонця матовіє:
імлисте більмо і хмарам
бороди ростуть.
У висмугах пахне
сирою зеленню заплавин
— атлантийська бухта.
І в заломині кожній,
у кожній ніші
— печерний дотик самотности.
(Яка маленька моя самотність
у безбережній самоті світу!)

Самота стає глибша, згущена,
на кам'яному дні:
мелянхолія...
і в ній скресає охололий красвид
очей і уст,
розпливається земля і небо,
і вітер потопає в океані
і океан талує на вітрах...

Лиш — з обличчя, з повік, з уст
змивають осугу осмути
ніжні пальці дощу.
(Ні, я не сам —
у самотності світу!)

1963

*

Як питатиме син мене старший,
як питатиме син мене менший,
— що скажу їм, як сам — незавершений,
в розстаях зблукавши?

Як питатимуть, — як і куди ми,
і чому це є так, не інакше,
— я лиш гляну очима смутними,
нічого їм не сказавши.

Бо що — слово, як серце стукоче
на розпутьях невловного щастя
пілігримом далекої прощі,
самотнє й незряче?

Що ж скажу їм, як ось — лиш по обрій
бачать очі, — а серце журливе
у переблисках передчуттів — гасить привид
веселкової дороги...

Шлях заплутався, шерхне в кущах десь,
— і назад повертатися — все!
Хоч як хочеться вголос кричати,
що ж повім, що ж скажу їм?...

1962

*

Осугою смутку притрушені,
опшурками вирів червня,
— снуються по площах плюсклих
дні, що не вернуться.

Під вітром шорстким узбережжя
— кришталями тіней у брижах,
як краплі мовчання остуджені,
як — в персть первородне повернення,
дні.

1962

М А Й Б У Т Н О С Т І

Вані Коровицькому

Заростають комишами тиші — дні,
затоплені підводні скелі,
у колі рук сколихані — як тіні,
аквамарином розмальовані на склі.

Спрагу вод спивають тільки зграї мев
у білих дугах переплесків . . .
На дно спадає день по дневі,
кораловий гротеск.

Слів не маю. (Де ж слова знайти?)
Милуюсь відблисками тиші.
І, може, це мовчання на пустині
— ти зрозумієш, і простиш.

1962

ТАК ТВОРИТЬСЯ ЕЛЕГІЯ

Шляхи вертаються до мене,
шляхи, що пройдені.
Крізь мене переходять
і переламуються променями,
схрещені у призмі пам'яті.

Сотаються круг веретена осі —
круг видовженої порожняви:

понад лілові кучугури снігу
крізь діаманти паморозі
— смерековим чатинням,
шишковим стрілчастим пошумом
— мандрують;

пливуть на гривах хвиль
над цвинтарі пісків
над пустирі спорохнявілих скель
над черепа розтрощені уяви.

І мають білі очі болю,
пташину жалість вигаслого літа,
на кістяку клявіатури проминання
умерлим листям шелестять:

так твориться елегія
в шептанні синіх уст,
що цілували місяць
в оливкових гаях
тривоги й самоти.

1962

*

Шукаю розпису незримого обличчя —
в білих тінях дня,
у згустках ночі,
у виплесках вод,
в камені,
в розсипах пісків,
на ластів'ячих шляхах,
у гриб'янім випаху моху, в шумі дерев,
в мозаїках соняшників,
у гострих випарах кропу,
в павутиннях над стернею,
на клаптах паперу,
в умліванні ноктюрнів Шопена,
у фосфоричних зигзагах
вогників святоїванських,
у переблисках сузір'їв,
у скульптурах снігу,
в палажкотінні свіч,
в чорних кристалах вугілля,
у стукоті коліс,
у вирах ревів ракет,
в розгойданих дибах пожарів,
знеформлених плахтами димів,
в собачому скавулінні,
у лунах тиші,
в попелі самотнього згоряння
під копулами порожнечі
— і розпорошуюсь сам в аваріях речей,
у їх бігах навстрічних
над мною, підо мною, у мені.

Всі траєкторії розсипалися
міріядами уламків,
перемололися під жорнами
розвернутих облич —

в скрипіння суміші,
перемішались звуки з барвами,
переплелись із морем птичі крила,
грюкотом і зойком пронеслася тиша —
терпка й знечулена смерековим диханням,
і зимний попіл струсонувся
вежами вогнів,
заграв дудками очеретів
вздовж шерsti трав,
перелетів над димарями
курличанням журавлів.

Кущ самоти згорів у музиці
високих нот ноктюрнів,
в стаккато зір,
в контральтових проваллях
безтілесного кохання,
— лишилися кам'янисті обриси
мозаїки в піску і в павутинні,
звуглілість плоскорізьб каміна,
та паперовий хрип
собачого виття на підвіконні місяця,
що за позліткою байдужости
переливається многотним виблиском
незвіданих облич
в порожні рами краєвиду.

1963

*

Стелиться небо брилою,
під ноги падає птахом.
Очі підводимо висохлі,
вологости просим устами.

Дерево мислі розтрощене,
волочиться корінь пісками:
— де ти, небесна могутносте,
у краплях твоєї ласкавости?

Безмір простертий раменами
впав міркою зерна піщаного,
корчимося, крякаєм корами,
з землею прощаємось.

Шепоти сняться джерелами
і сіються в трощі дощами:
— чи з порожнечі на камені
небесних ласк дочекаємось?

Далеч виплескує мевами,
сіль вітру засолює скелі:
— крил дай піскам, що розсипані
на бездоріжжях пустельничих!

Стелиться небо брилою,
під ноги падає — рибою...
Море на обрій завіяне
віщує — щастя чи згубу?

1963

*

Так прагну часом ніжності
і глибини очей без непотрібних слів,
і жду чогось зворушений,
не знаю сам — чого...
Так прагну часом ніжності —
і йду неспішним кроком перед себе,
дивлюсь на вуличні самотні ліхтарі,
на клапті неба,
що розвішені між мурами, —
— і не бачу більш нічого.
Не хочу навіть бачити —
крамниці з квітами,
що скляно дивиться на мене
крізь проблиски важкої зелені
знавпроти,
не хочу бачити
облич, що виливаються
у воскових гримасах,
як проходять мимо.
Не хочу бачити, не хочу бачити...
Я прагну тільки — ніжності.
Хіба ж вона в обличчях,
сплоснених байдужістю,
в тих мертвих квітах, що на марах?
А чи в словах, в уривках слів,
що гучно котяться
із грамофонів порожнечі?...
Так прагну часом ніжності
і глибини очей без непотрібних слів...

1962

Т И

Йдеш поруч мене,
спершись головою на моє плече,
та я не знаю — де ти.
Минаємо провалля площ,
камінну кладку вулиці
минаємо йдучи,
минаємо — в собі.
Ти — не згубилася
в юрбі, не відійшла,
лишивши полиск теплого волосся
на рукаві мого мовчання.
Ти — не пішла
за іншими
кружлявим кроком пожадання,
така легка й прозора,
неозора — ти.
Йдеш лебедино вигнута
в знак запитання,
йдеш поруч мене,
спершись головою на моє плече,
та я не знаю — де ти.

1962

ЧОРНЕ І БІЛЕ

Не викочуються ночі за обрій, не скресають
сивими смугами, березовою корою.
Гіркне горизонт, засіяний маковим вітром,
розсипається шумом дерев.
Не розгадати, що — за полудою: полум'я полинів,
виплески плавнів, плач полонянок?
І лепехою і чортополохом
стелиться улоговина. Спласка
сплигують ласиці між листвою:
ласиці далекого світанку...
І очі твої — зелені, як листя,
тіло — у сполохах ласиць,
виблискується, ласкавіс...
Належиш — вчорашньому дневі,
дивині, дивдеравам.
Біле твоє тіло — на грані ночі
біліше від полудня.
Спливає водоспадом — у сон,
по скелях, зламах каменя.
Волосся розплелосся димом
над течією. Блукаємо:
ближче, ще ближче нахилені,
навколішки,
стегнами,
раменами,
устами припадаємо,
де колує, колишеться крилами,
над брилами, над чорторіями —
і перетинає стрілою блискучою
— білий біль.

1963

*

Віхи обсмалені димом.
Кості — побілений щербінь.
Витлілі дні і години
ринуть під звугленим небом.

Клекотом вирв і прощелин
плеще невговтана безвість,
і з череп'яної челюсти
смертною тишею стелиться.

В межах могильних — вся мудрість,
зламана, покотом зложена.
— Все, що належало людям,
знов стає Божим.

1961

ЕПІТАФІЯ НА ПІСКУ

Я сам собі став спогадом.
Тривога ще тріпочеться, але безкрила.
Куди ж вернутися, коли немає вороття?
І зверстані шляхи — як ріки висушли в пустелі,
під жовтим небом.

Пісок не гасить спраги, лиш засипає очі.
Сліди від стіп в піску — розсуне вітер,
і я їтому навмання.

Я йду. І бачу:
десь далеко догоряє
багаття сонця —
за вежами піску,
за піском веж.

Я пам'ятаю — сонце, як підводилось вогненно,
— й мандрувало.

Тривога вгрузла у піщані вежі,
я сам — собі став спогадом,
тривожним пам'ятником
із піску,
під жовтим небом.

1962

ТРИ ВІРШІ ПРО СОНЦЕ

1.

Золото ідолів — біле,
очі — в морях бірюзових,
— передвечір'ям достиглим
забагряніли від крові.

Перелилися із винниць
зливи вина, — і розтанули
позеленілою глиною
ідоли, куті у камені.

1961

2.

Віспуває сонце в обличчях
і піднесені чола на південь —
стрепенулись на вітрових брижах
із бездоріж тогосвітніх.

І у соняшній тиші безмірній,
що ось-ось розснується у тінях,
розпромінились чотки вечірні
соняшникового сім'я.

1961

3.

Талий полудень білою плямою,
плинною поволокою —
розпростерся на камені,
куряву переполоскує.

І даремне мармуром хмаряться
душі, що липнуть тілами:
це ж під сонця причастям
надвоє хліб переламано.

1961

ВІРШ ПРО ОЧІ

Простір, що має риб'ячі очі,
скелі будівель, що мають очима — вікна,
— оточують розхляпані плями площ,
шукають людини.

Шукають людини очі сарн,
здивлені в просвіт ручаю.
(Замазано образ людини
в скляних невидючих очах
манекенів пташиних
і січкою випханих шкур
поубиваних звірів:
трофеї вбивають людину).

Повінню заливають моря й суходоли
розтриті очі розстріляних,
гасять білий світ померклі згустки очей
з-над мотузяних вузлів шибениць,
палять білим вогнем
бездонні очі великого болю,
тривожать
широко роздерті очі жаху,
блудять у колі смерти й життя
очі божевільних,
— очі загублені між людьми,
очі — де втрачено людину! . . .

У розмальованих, глиняних вазах — квіти
із штучними очима роси,
покроплені пильно продавцями квітів,
не мають очей,
їх очі — виїли роси,
людина скосила очі.

Довірливі очі дитини
— райдуги щастя безжурні —
після відпливу наших
нахмурених бур!
(Очі, що ще не торкнулись
безглуздя і деформацій
здійснень уяви,
очі — найщасливіші!...)

Смутні є очі високого неба,
вологі від зір, —
смутні є засльозені очі
зеленого моря, —
та ще смутніші — очі людини,
що плачуть без сліз...

Очі — голодних, очі — в агонії,
очі, притрушені жовтою глиною,
очі — розмиті дощем...
Очі — кругом, очі — скрізь,
очі — оточені...
Живі, і мертві, і ненароджені
— очі, очі...
І як нам не бачити цих очей?...

1961

ВІРШ КАНЦЕЛЯРИСТА

Снуються сіттю нудьги паперові квадрати,
і тінями плоских птахів навідають довкола:
уривки притишених слів у безсилах півколах,
і стукіт машинок, і циферні ґрати.
Облич грамофони — в процентах, в точках акуратних,
в мінусах і плюсах, в нудних протоколах.

На нарах полиць — революція, хоч їй не пора тут,
— і марами: циферні трупи — стоногі, блощичі, столочені.
Лиш олівці водять руку.

І замикається коло
оголеного кастрата
недорахованим злочином:
цифрами і цитатами.

1963

МІЩАНСЬКИЙ РАНОК

Підбіленим ранком у нетрях подвір'я
— пір'їни вітру:
рябіють плахти
ніччю толоченої постелі.

Пом'яті горіхи облич
вилускуються у шепелявих плітках,
викочуються понад урвища вікон,
і довго не мовкне шаршавий гомін
тереблених теревенів.

Географія подвір'я розсувається
різноязыкими смугами
нерухоміючих визвуків.

Тріскотом хмизу слів,
каменоломами музики
— репетують радіоприймачі:
виверти — впоперек, всторч, навпростець,
фанфарони уривчасто громовладні
з десятків зашкарублених дверей
з десятків розвернутих вікон
— терористи білого дня,
горлорізи спокійної ночі.

Крізь вікна вицвіркує м'яко
й пробуджено — скрегіт папужок,
по сходах нишком переплигає
в розтяглих спіралях рипіння
— каблук кота,
улесливого мисливця.
Архіпелаги сміття блищать
бляшанками з консерв
і розбитим череп'ям.

Хитаються пальмами діви в дзеркалах,
розчісуючи волосся
у затишках сонних ще спалень.
Шумлять іржаво водопроводи,
розприскуючи в заялжених ваннах
жовті озера.
Метушливо ласі старухи вештаються
просмиками коридорів,
перериваних прірвами сходів.
Порипують двері і дерев'яні сходи
далеким відлунням лісу,
що ним продирається звір,
зніюшивши ніздрями м'ясо.

На сходах: настирливий запах
юшки з капусти й засушений дух
блощичих скелетів,
що роз'ївши дошки й примурівки,
роздуті задухом ночі
— ще тліє затухло
в одвірках і підвіконнях.

А вимір четвертий тут — сон,
масний, у манірній мерзоті машкар,
з тулумбасами сплетів гібридних,
тлумачений титлами, тлом двоєсликим
— єгипетських сонників,
що вигребані із куточків шухляд
урочистих, потужних комод,
розсипаються в пальцях
— тремтіннями передчуттів.

Та з-за кіптяви вікон чийхсь —
переверт:
це торохкоче змеханізований півень
— будильник.

Сигнал для блощиць, щоб втікали
у щілинки меблів,
що розпорошеним скрипом
простаються з утиску сну.

Це також — сигнал
на початок дня ділового:
уривається пащекування,
лиш маєстатично лопочуть
вибляклі прапори ночі —
залежалі простирала,
розп'яті на мотузі дня.

Географія —
переходить в історію.
І біблія снів стає многозначною дійсністю
за кожним закрутом вулиці,
де піднімають вихриплу куряву слів
викрики продавців
ранкових газет.

1962

LA DANSE MACABRE

Останніх пристрастей простягнуті долоні
шукають давніх форм намарне, —
і лиш — торкають порожнечу
врізьблену у простір —
примарну статуетку смутку і розлуки.

Її — не бачити. Її відчути можна
лиш власним серцем, що із трепетом
тривожно стукає до брами виходу
невисловленим словом.

У карнавалі голомозих масок,
кощавих вивітрілих кукол
із підмальованими ямами очей,
із полиском ослизлим гутаперчі
статевих органів, що сплетені
меандрами метеликових тремтів, —
в зміїному коловороті шолудивих
весельчаків і білих відьм,
двоногих вилупків блаженних, —
у хороводі конвульсійних лоскотів
тимпанів,
у голих виях труб,
у тупцюванні біснуватих
— зашарілось слово,
зашарілось серце,
стоптане бездушним крутежем
скелетів вісоких,
тупотом жадоби ратиць і копит.

В'януть звуки флейти,
і скрипки — мов труни
замкнуті навіки
мертвим голосінням,
— лиш чорніє прірва,

розскрипілись мари
і піском впав мармур
в синяву пустинь.

Даремно б'ється серцем
невисловлене слово . . .
— і руки розповзаються
у порожнечі натовпу,
і очі розпливаються
у океані виживання,
і слово є знесловлене
і серце обезмовлене
і грубостволим вихрипом
— розсипано, розвихрено
зсихається мовчанням.

1962

ТРИПТИХ ПОГОДЖЕННЯ

1.

Весна твоя — циганська,
і дороги розмоклі.
Ти — тузі не піддавайся,
не прискорюй кроків.

Дощі перемиють обличчя
соняшникам і мальвам,
і крізь тенета хвищі
весни буде жаль нам.

Ще шум далини: оболоння,
і ріки, і рінь, і зарінки
перістим, прудким вітрогоном
перелітають повз вікна.

Та в попелі полиску тліє,
сиплеться чорним смерканням
час — діамант мерехтливий
в поросі каменя.

Летить і лопоче й вирує
зеленими хвилями — вітер,
заплетений туго у гру їх —
русими косами світла.

Аж десь вітряки змелють вітер
на вицвіле борошно тиші,
— і даль, що відкрилась для літа,
нам стане ближчою.

1961

2.

Є люди, що їх не побачимо,
є речі, що їх не зустрінемо,
— лиш на межах — терни і будяччя,
переривані криком чайним.

Шляхи, що у шквирях потоптані,
і течії точені вирами
— дотикаємо плинними стопами,
як власні затишні подвір'я.

Радіємо тим, що існуємо,
і граємось в піжмурки з щастям.
Хіба ж більш життєрадісно й буйно
цей світ, що кінчиться, почався?

1961

3.

Вереси — в перехрестях,
тернова ніч в ялівцях:
відсвіт гіркого прищестя
і самота без кінця.

Люди закам'яніли,
і їх перетлілий блиск
в як же людському тілі
вічністю запалився...

Тиша росте дзвінкіша,
тремкіша, ніж сон солов'я,
і самота стає ближчою:
— хай буде воля Твоя!...

1961

НОТАТКИ З МУЗЕЮ

Тисячі років — тиняються тінями в тиші кімнат.
Стіни — квадрати сторіч замкнутої перспективи.
Час під острогами днів — гайдуків і короленят —
безрухом став поміж євнухи й знуджені діви.

Круто підносяться ромбами закам'янілі кружганки,
стелі заплутались у канделябрів вузли, —
в запаху млосних парфум — муслиново мліють коханки,
вибляклі музи артистів і Казанов, що жили.

Попелом тліні розсипались капища шумних віків.
Лиш — на пергаменах дивні літописи зріють,
гусячих пер чути скрип, восковий дотик руки,
блимає свічки кіптінь, що прикидалась зорею.

1962

З ТЕКИ ОПТИМІСТА

В білих дзеркалах весь світ пережитується:
зорі і трави й мед липня.

Тьмяними снами обрамлені лиця
бренькнули струнами в скрипці.

Світу — так мало. І змелено площами
хвилі, й розметано рінню.

В білих дзеркалах — полин уст полоще
дощ, що відсох від коріння.

1963

З Б А Р Е Л Ь Є Ф І В

Моторошна сіризна
вирячених, непорушних чекань
стає навшпиньки,
босоніж — на повстяному квадраті,
на тигровій шкурі котячих прижмурень,
коли повзе повоєм тиша по стінах
покинутого провулка,
зустрічей проминальних,
холоду тіл, що чужіють
на відстані.

І кільчиться в надрах
кам'янородна сіль землі,
та на живому камені брунькує
дерево любови.

І знову блищать парапети
від вікон, і грає музикою мозаїки
день у переплетах ночі.
Стрясає дроз
і теплий дотик очей
між небосхилом сузір'їв
і полум'ям гронних тіл,
коли мовчання сколихується
солодким словом
твоїх безумних, шалених обійм.

1964

ВІДЧАЛ У МОВЧАННЯ

Олов'яним зором плоско прилягаєм:
мури в квадратурах, тротуари — колом.
Не тривожить слово перелетним птахом,
глеків переливи — в луни порожнечі.

Відійшли ми в клекіт виплесків далеких,
в обрій океанів, зелями залитий.
Очерети плещуть в малахітнім лоні,
втомлено хитнувши крилами причалу.

У дзеркалах — пустка, мертвий плюскіт — слово.
Напинаєм далеч веселковим луком,
на вітрилах — тіні мандрівного літа
миготять самотньо — рукавом прощання.

1962

П А В З А

Відчалимо, оббризкані водою, дощем очей.
Зорі нечутно падатимуть в море.
Байдужі прохожі глядітимуть з берега
і, може, хтось благословлятиме.
Хтось — у чорному.
У когось вражливішого — стиснеться горло,
не промовить ні слова,
випружений спазмами жалю.
А десть — у віддалі
ще шумітиме дерево,
що його мають зрубати
на хрест:
Щасливої дороги!
— Відчалимо. Заворушаться тіні.
Ще хвилину, мить коротку,
лунатимуть — плюскіт гребців,
кроки приречених,
— і далеч
сполоскана смолою.

1964

В И Р О К

Крику порожнечі не виповнити шепотом,
молитвою, вижиданням.
Переплетені лепетом,
переламані лементом,
поростаємо тишею каменя.
Вищербі краєвидів перетоптаних —
у жовтих брижах будяччя
очима топільниць, з дна моря відкопаних,
зеленими краплями плачуть.
Крику порожнечі — не розпорошити тишею
і не заглушити — мовчанням.
Океани підносяться, котяться, ближчають
— дня передостаннього.

1964

ІНТЕГРАЛЬНІСТЬ

Протікає світло соком помаранчі,
обличчя — рухомі фрески мурів.
Колом,

 колом калатає,
вивертається вулиця.
Минає мене, ідучи повз мене,
як стою на закруті
і вагаюся, розп'ятий перехрестям доріг:
— направо чи вліво?

Сіризна шарудить на віях,
цяткованих краплями сонця.
Визбираю мислі, як кришинки,
розсипані для голубів,
голубію.

Шукаю гзимсу, оглядаюся за деревом,
щоб — десь оперти і втілити думку,
розкришену коловоротом
гаркоту й шуму,
обірвану,

 як крильце голуба,
безслідно розчавленого
туполобим автомобілем,
що — ось,
у трепеті решток пір'їн,
упало стихшено
мені біля ніг.

1962

ХРИСТОС ПРОПАЩИХ

Колеса — клепаним лепетом,
рипом розхресть дерев'яним
— в чорній, зашерхлій далекості
тванню туману розтанули.

І — вирекли яструбом слово.
Гайворон грав над дзвіницею,
а на дошках намальовано
з пам'яті стерті обличчя.

Як схла полинами спрага,
як терпли попруги шкіри! . . .
Курява — мертвою плахтою,
вежею прірви — курява . . .

Розсипані виверти — ризами,
жежезем ржавим — Розп'яття,
дерево болю висохло
під перебитими п'ятами.

1962

*

Повз мурів базальт, над печерами площ,
де дим прапорами повільної скуки
приземлює неба лункий барабан,
— в тривозі сплітаються руки.

Просунувся день, як звичайні всі дні;
вантаж його — тінь, і колючі кроки
даліють над морем, і пахнуть дощем
тривання зупинки короткі.

І снів барикади розкинуті вздовж
і впоперек ламаних вулиць:
— у камінь вертайся, бо з каменя — ти,
і в камінь шляхи повернулись.

1963

ЛАМАНИЙ НОКТЮРН

Той краєвид, що з каменя і грюкоту,
зламався надо мною голосінням.
— Чию ж, чию — благословляти руку,
що димом тліє в синяві?

І рівний стукіт кроків тихшає,
чадіють квіти, спопелілі в урні.
Безлиста тиша — нижче, нижче
припала тінями до мурів.

Лиш пахне далеч в'ялим ладаном,
і жовтий плач відсвічує у свічах...
— Кому, кому ж подати руку обезвладнену,
в чиє поглянути обличчя?

Хай клявіші пальців — посиніло видовжені
ноктюрном перелетного надхнення, —
перекотиполем

тиняються
в підмур'ях тризни
трагічні тони
мертвого
Шопена.

1962

*

На білому папері слова,
— білі, паперові слова.
Лушпини почувань, хрусткі і ламливі.
Попіл мислей,
розсипаний вздовж сходів проминання.
— Не збирайте цих відпадків
з мальованих дощок засмічених сходів!
Не збирайте! . . .

Вони притоптані
і сплюснені — на тоненькі плівки,
непрозорі бактеріями вивітрілих прагнень,
пристануть до підодшов майбутніх прохожих,
що понесуть їх на дальші ступені,
на підвищені площі,
в заворожене коло крапки:
білі слова з чорною крапкою,
видовжені хрипінням сходів,
розтягнуті павзами кроків,
примарні, як на вітрі сухе листя,
— білі, паперові слова.

Лишаєте мене в самотності
недопалених глинищ каменя,
що привалив співучі уста джерел
шаршавою рінню слова —
і тінь, що лягла від шептання
на білій пустелі паперу,
— це стелиться дим
покори, що навіть —
під лунами склепіння
на зчовганих дошках чернечої покути
— не має слів.

1963

ПРИСМЕРКОВІ ІНТЕРЛЮДІЇ

СТАР ОСВІТСЬКИМ ЛАДОМ

1.

Вдихати б знов фіялковість прозору вечорів,
де тишина замислення окрилює ліси,
де б на стежках, під росами, я знов тебе зустрів
такою, земле, вічною, якою ти єси.

Тривожливий, загублений у мілізні пісків,
я йшов би між дерев, у зелень прорубів стежок,
і там, де давній світ мій — знов мені відкривсь,
я б, може, наново себе колишнім віднайшов.

1962

2.

Надвечір жаби кумкають з далеких мочарів.
Вологий холодок і шуварів хвилястий пошум
нагадують дитинство.

Мимолетний відсвіт

вільх і верболозів —
крізь мряку пам'яті сивіє,
мерехтить.

О, як же він далеко
— час той і місця ті, що були моїми,
вийшли в світ зо мною, — а тепер не знаю,
де їх загубив я, — і здається часом,
що це був — лиш сон.

І шукаю всюди, розглядаюсь нишком:
все таке подібне, та — не те.

— Може це далеке — лиш в мені осталося
десь глибоко скрите, і ще більш — моїм є,
ніж той час щасливий і місця кохані,
що творили світ мій — ще тоді колись . . .

1962

САНТИМЕНТАЛЬНИЙ СПОГАД

Помідори досягають на веранді.
Сивосиня фарба облітає з рам віконних.
В'ється, в'ється галузками диких виноградів
акварельний ранок і до вікон дзвонить.

Росами ще скліють полуниць листочки
в закутку городу. Пробігають тіні
від штахет вздовж грядки. І — незримі кроки
між стежок снуються шелестом осіннім.

Цей прозорий ранок і холодна тиша
— урочистий вихід у причал безмежжя:
помідори й вікна теплий спогад лишать,
в пам'яті тремтіти буде кожна стежка...

1963

*

Не кружляйте, двері, не скрипите, пороги:
те, що йде — відходить, незважма.
Памороззю місяць перетче дороги,
пусткою сполоще, що верзлось у снах.

В льодові провалля, в криголоми спектрів,
— де нема нічого, лиш моря, моря...
у дзеркала тиші, де тривоги шепіт,
всі слова забуті — вітром промовля.

1962

НІЧНИЙ ЕТЮД

Захід жовто витлів, попелом — туман.
В чорнограннім світлі ночі діамант.
Заряхтіли квіти у нічній росі,
перелетний вітер вщух на лірах зір.
В тиші перетворень доспіває плід:
мандраґори корінь привидам стоїть.
В колі незорім — проминання біг,
пролітають зорі біля ніг твоїх.
Метеорів пошум, зір летючий свист
— у твоїм волоссі смутком заплелись.
І в цім смутку тоне і стає ніжніш
дожидання втома в безбережну ніч.

1961

*

Виструнчується графіка дерев осінніх,
в безлистім шумі — млявий небосхил.
І охололим оловом падуть хвилини
на листям вистелені, стишені шляхи.

Цей жалісний, цей бронзовий безмежний спокій,
і хвилі хмар, що котяться здаля,
приспішують мої нерівномірні кроки
і прочуттями пустки — томлять і болять.

Хотілося б якоїсь бурі навстяж,
і рокоту стихій, і стрясення землі,
— щоб кволими грудьми схвильовано припасти
до вивертів шляху — без жалю і без слів!...

1962

*

Тремтять твої долоні — дожданням.
Даліє день, не впійманий ніким,
перелетівши відсвітом герані
під легкокрилим помахом руки.

Тремтять твої долоні — дожданням.
Шепоче присмерк тінями, — й мовчить
у мармуровій різьбленості камінь
твоеї стихлої душі.

Тремтять твої долоні — дожданням:
яких ще бур, яких ще бурунів? . . .
— Ми переплинем глиби океанів,
але потонем в мілині.

Тремтять твої долоні — дожданням,
розжеврюються маяки твоїх очей . . .
І чую душу знов, що — відваливши камінь —
в долонях білих скрилась, тремтячи.

1962

*

Я знову хлоп'яче оновлений,
сміюся, цигарку курю,
і наче б знов стати готовий
із світом байдужим на прю.

Легкі мої кроки вздовж вулиці,
і диму духмяність — плавка...
Я — наче безжурний прибулець
з забутого материка.

І світ весь — неначе яснішає...
коли б ще забути — й себе
і все, що пропале й відійшло,
як диму кільце голубе!...

1961

*

Ранкова прозолоть запахла молодим вином
і ритмом жайворонковим тремтить далінь.
Ні, це не сон, — це я ступаю по землі,
у травах, рутах, чебреці — так, як колись давно.

І чую, як струмкують соки яблунь, груш —
і наче сам стаю кущем на скраї піль,
крізь мене вітер дме з далеких синіх пущ,
щемить в мені — солодких бростей перший біль,
іду в цвітінні — збуджених очей,
торкаюсь обрію крилатістю плечей,
іду, іду — і розростаюсь в кущ
в ранковому садку.
Іду, іду...

1962

*

Як добре, лежачи в траві,
дивитись стишено на небо,
вслухатись в шуми вітрові,
вчуватися у себе!

Пливти, нестися у далінь
на хвилях трав і квітів,
і чутисть часткою землі,
обплетеної вітром! . . .

Отак вдивлятиись в тишині,
забувши всі турботи,
у полудень високих днів,
що миготять навпроти . . .

Так в сьайві запашних медів,
в прозорості джмелиній
— я б вік увесь перелетів
однісіньким тремтінням! . . .

1962

*

Черешневим квіттям мерехтить лук неба,
даленіє вітер голубим крилом.

— Ах, піти б за місто, вийти б кудинебудь
з кам'яних обіймів, з полону колон!

З пліснявих провулків, з химороді мурів,
крізь решітку смутку, що закам'янів,
промайнути б миттю в завірюсі куряв,
пролетіти б димом навістріч далині!

І прорвати б коло замкнутого світу,
прокотитись морем в буряний приплив,
— і в причалі тихім, як ущухне вітер,
бути лиш — шептанням елегійних слів.

1962

МИТЬ РОЗКРИТТЯ

Для С. Л.

Линяє позолота молодости. Тане віск
хімерних статуеток із уяви,
і матовіє старосвітський блиск
на взористих квадратах п'єдесталів.

Терпкішає вино, схвильоване устами,
і лиш у келихах на ложі дна —
вирує у спокусливому колюванні
прозріння мить — криштально мовчазна.

З балету снів і хороводу видив
вона одна — крізь осад гіркоти —
відкриється мандрівнику й сновиді
в божественності простоти.

1961

К О Н Т Р А П У Н К Т

Галуззям присмерку шепочуть наші стрічі.
І полудень високий наших уст
підносить спів у контрапункт музичний,
над тишину, приречену комусь.

Зеленою луною даленіє гомін,
сопілкою співає далечінь, —
і силюєти снів — у тіняві рухомій
вирізьблюють нам усміх на лиці.

В безмежжі цім, у цім коловороті,
де із відпливом — в переплеск — приплив,
— відчути б незбагненну мить достоти,
сказати б все — без порожнечі слів.

1961

Н І Ч Н А П Л А В Б А

Плеще розгойдана віддаль,
спіймана в сіть горизонту.
Острів у місячнім світлі
біло розводить свій контур.

Човен смолою пропахлий
— тінню від дюн узбережжя
стишений хід черепахи
поміж валами безмежжя.

Дно відбивається в небі:
скелі і зоряні риби.
Вітру розкинутий невід
сплескує місяця привид.

Райдугами дельфінів —
срібляних хвиль перевали...
— Ми ж — непорушно спокійні,
влюблені в море — рибалки.

Меви на вітрові виснуть,
вітер шмагає нас сіллю,
— нашим серцям стає тісно
в тиші нічного навкілля...

Між океаном і небом
серце тремтить в переboях:
іншого щастя не треба,
бути б, лиш — бути собою!...

1962

МУЗИКА ОСІННЬОГО МОРЯ

Моря запливають — як сльози —
в цвинтарнім смерканні пісків,
і крик мандрівних альбатросів
пригашений обрій закрив.

Хитнулася крилами далеч,
валами відпливів лягла,
і тінню зеленою впала
відламана смуга крила.

Пісок шарудить під ногами,
вишіптують мушлі свій шум...
— Я ж — шепоту цього уламок
у вухах моїх бережу.

Так наче б — до клекоту фуги
морського кипучого дна
торкнулись допитливо руки,
як мушлю з піску я підняв.

І в пам'яті, як в павутинні,
дзижчить цей незвіданий спів
самумом морської пустині,
розсипаним в шумі пісків.

В припливи вслухаючись чорні,
у пінявий виплесків шум,
— ловитиму музику моря,
що в мушлі звапнілій почув.

1962

✱

За тими вікнами, що завжди півзакриті,
— чи щось там є? Чи лиш — чекання?
Тут — тіні від дерев у неспокійнім ритмі
розхитують байдужу непорушність каменя,
тут — переплетено повільні й спішні кроки
прохожих, що живуть в собі лиш —
і ніхто із них не кине навіть оком
на темні фризи вікон опустілих.

Чи хтось там є, чи щось там ще тріпоче
— за вікнами, за вікнами, що скам'яніли, —
чи часом хтось в безсонні, довгі ночі
до них підходить, у собі заперши віддих,
і дивиться, і дивиться — за тінями прохожих,
що переходять, не лишивши сліду? . . .

1962

*

Не відкриються двері, замки не задзвонять.
За вікнами — пустка, смеркання замшіле.
Тремтять павутинням бліді підвіконня,
лиш тіні від ясеня
— мов зашелестіли.
І не стане ніхто на порозі — зустріти,
нікого немає.
Густішає тиша.
Лиш між бур'янами
спустошена пам'ять
блукає невтишно
шептанням молитви.

1962

ВІРШ ПРО РЕЧІ

Речі, закінчені зимно в обточених формах,
— гнізда людей: і колиска, і домовина.
Сантиментальна їх тінь, одинока і неповторна,
душі нам заповнила.

В пам'яті челюстях тесаний явір — поріг,
роси у травах, і хвіртка, і камінь дорожній
— нами живуть, щоб колись ще ожити у книгах старих
в тиші чекання тривожного.

Іноді речі нас ранять вістрям незримим,
кантами трощать реальне, ламають дороги,
— та без речей — наша віща окриленість
лиш — нагота і убогість.

1961

В ПІДЗЕМЦІ

Вже рейками қочений стукіт вдаряє обабіч тунелю
і блимає зелень із кіптяви рам ліхтарів
крізь виклуби постатей чорних, плазуючи плоско землею,
гуде барабанним чеканням, що перегнулось у рев.

На поверхи рук і рамен — клунки й чорноризі газети,
ламня, перемел костомах, гливкі перегнуті тіла.
— І рам'ям покинутим, стоптаним і перетертим
даремно шукаєш у ломоті личин — людини й тепла.

Твій час застигає на станціях, що по дорозі,
і день — у переверті, ніч — у безсоннях марінь.
Вантаж почуттів, що на тебе наляг і тривожить,
вздовж прорубів — потяг розкинув, тунелями перерив.

І біле дівча, що всміхається дивно до тебе
плякатом обличчя, пластами плечей
— це примха така, без причини й потреби,
щоб ти — самоту відчував ще гостріше, ще більш боляче.

1963

ПОХВАЛА НЕГРИТЯНЦІ

Дівчино із Сомалі чи може з Мадагаскару,
пахнуть — хною й мигдалем
бедра твої і рамена,
врода твоя виростала
в узварах любисткових чарів,
хоч — безіменна.

Очі твої це прірва ночей палахтінь метеорних,
відблиски ласк непокірних
у антрацитовій тузі.
Я правоті твоїй щирій
з правіків неозорих
— серцем клонюся.

1962

ПОРТОВИЙ ЕПІЗОД

На заломинах провулків — ночі зимний блиск,
під обмотками канатів — канали.
Довга тінь протинає споруди й вали,
хижі кроки дуднять вздовж причалу.

Це — Отелло, що з підшепту зрад ошалів,
чорних пристрастей — стоптана маска?
Закипіли моря, що колись переплив,
захрипіла вогнями кров маврська?

Перекручена тінь, перед скоком — крок,
Дездемона в постелі шовковій...
Хто ж, чудний, у вино перемінить — кров,
склавши смерть у офіру любові?...

1961

НІЧ НА ІСТ-БРОНКСІ

Корицевий запах, бананові грона,
горіхи, мигдалі — між смаглих облич,
і кучерява, із глини Мадонна
з-за кіптяви диму вдивляється в ніч.

У скривленій брамі під оловом вікон,
де гори коробок, лушпиння й газет,
якийсь Дон Хуан, що прибув з Порто-Ріко,
масні теревені дівчатам верзе.

Рвучкі, наче сарни, засмагло вишневі,
ворушаться в танець, лиш вчують банго, —
— крізь далеч проскиглюють втомлено меві,
і в'ється їх жаль, хоч не бачить ніхто.

У плямах жовтіють віддалені площі —
бліді острови, й відпливають ген-ген...
Лиш часом здається у відсвіті ночі,
що десь повз провулок метнувся Гоген,

в крилатій мантилі, високий і гордий,
із полум'ям шалу у корчах руки, —
закривши собою тривожні простори
ще не відкритих земель і віків.

1962

СМЕРТЬ ШЕВЧЕНКА

С М Е Р Т Ь Ш Е В Ч Е Н К А

Березневий присмерк понад Петербургом,
серце неспокійне, віддиху нема.
Ще сніги біліють, вис біла хуга,
— а на Україні, мабуть, вже весна.

Він ступа в задумі на скрипучі сходи
та, підпершись, важко пристає на мить,
і йому здається, що кудись відходить,
тільки серце — болем навісним щемить.

І йому здається, що його найближчі
— всі довкола нього — тихо гомонять,
і свою він долю знову тужно кличе,
викликає долю свою навмання.

*

Він бачить знов, у млі якійсь повиті
— зелений степ і блискавки шабель,
і чорну землю, копитами зриту...
Оксану, і криницю, й журавель.

Усе сплелось в химерні звуки пісні.
Він чує здалеку, як вітер шелестить
і котить бур'яни, мов на чумацькій тризні,
на покритки й причинної — калинові мости.

За обрієм, на тополиному роздоллі,
де сад вишневий — солов'їна ніч,
— отам, отам — його кріпацька доля,
і вічні Прометеївські вогні.

Та ось іде він босий поміж людом,
і не чернець, і не кобзар він, ні!
Козачий степ заклекотів у грудях,
розкрилив біль і гнів розпломенив!...

А потім — Кос-Арал, степи руді і чорні,
солдатчина, й Черкаси, й Петербург...
— і важчає рука, снуються думи хворі,
Шевченко знову порина в журбу...

І мариться йому далекий Київ...
Глікерія це, чи княжна — іде?...
А він — кохав так і простив їй,
бо все минає, все пройде...

І знову чує — силу й невмирущість,
і віщим дзвоном — знов луна душа,
і лине піснею понад Дніпрові кручі,
де заблудилась мудрість Куліша.

І гайдамацький гнів гримить у пісні,
і блискають ножі, лопочуть короги,
— і скорбна тінь Марії на святій дідизні
схилилась у сльозах, поникла у крові.

*

Березневий присмерк понад Петербургом,
все пливе в тумані. Вже не має сил,
— і рука опала.

Темрява похмура
застилає очі, білий світ відплив.

І упав на сходи — велетнем підтятим,
велетнем самотнім — на усі часи, —
лиш припав до нього мандрівник крилатий —
вітер з України, та й заголосив.

І лиш чув крізь тихнучий шум далечіні
— матері своєї колисковий спів,
і, примкнувши очі, тихий і спокійний,
колисанці вслід — він хмаркою поплив.

ХІІ, 1960

ВІД ВИДАВНИЦТВА:

З голосів критики про поезію Вадима Лесича

Подаємо тут вибрані з численних критичних голосів чотири уривки із статей двох найавторитетніших наших літературних критиків — проф. В. Державина і проф. Ю. Шереха (Шевельова).

ВОЛОДИМИР ДЕРЖАВИН:

„Поезії Вадима Лесича... ще понад 20 років тому і вже тоді повернули до себе увагу „різьбленістю речення та вибагливістю словника” (як висловився один із наших найкомпетентніших літературних критиків)... Відчуття таємничого сенсу — трансцендентної багатозначності — чуттєвих і почуттєвих переживань становить глибинну основу лірики В. Лесича, поета, який говорить про себе: „я блукаю понад пройденою прірвою, сам себе шукаю і викликаю” — і який прагне схопити й зафіксувати в словесних образах невловиму суть психічного акту...”

(Поет символічного світовідчуття, „Сучасна Україна”, Мюнхен, ч. 6 (83), 21 березня 1954).

„... ліричні поезії автора, що містяться в цьому невеличкому на розмір виданні (мова про зб. „Поезії”, 1954, 32 стор. **Примітка В-ва**), глибше ніж будьколи виявляють поетове докорінне символістичне світовідчуження та артистично зріле мистецтво. ... Естетична вартість поезії Лесича полягає насамперед в її символічній образності — тієї образності, яку сам поет так влучно спромігся протиставити псевдореальності буденних сприйнятів... В рамках тієї символічної образності поет часом доходить до висловів сливе сюрреалістичних — і, мабуть, в цілій його творчості наймайстерніших... Окремо слід зазначити вишукану тонкість поетичної символізації міського пейзажу — тих, сказати б, „урбаністичних” мотивів, про які наша поезія на еміграції (а зокрема в Новому Світі) так багато дбає, здебільшого не виходячи, проте, поза межі провінційного примітивізму. В ліриці Лесича чи не вперше натрапляємо на символічне сприймання міського антуражу, артистично гідне всеєвропейського рівня... На майже скрізь сірому тлі прозаїчного раціоналізму та силюваного патосу нашої еміграційної поезії останніх років, лірика Вадима Лесича справляє враження есотеричного вікна, несподівано відчиненого у великий незбагненний космос... В глибинній неповторності цих шляхетних і шляхетно оформлених почуттів — найкраще виправдання нашого національного мистецтва на еміграції”.

(Зріле поглиблення символізму, „Шлях Перемоги”, Мюнхен, ч. 16-17, Великодне число, 17 квітня 1955).

ЮРІЙ ШЕРЕХ:

Творчість Лесича „приносить у нашу поезію нову індивідуальність. Якщо з’являються нові школи, вони ростуть з нових поетичних індивідуальностей... поезія Лесича — не тільки філософія, а й розрада й підтрим самотньому. ... Вона виступає як знак нового барокко — барокко нашої доби... Цим вона до певної міри продовжує (я не кажу наслідує) раннього Ваяна”.

(З критичного щоденника, Земля не має краю, — „Нові Дні”, Торонто, ч. 45, жовтень 1953).

... „Лесичів малий кут великого світу, замшлий задвіроч його полудня, келія його розмови з власним серцем, що здається йому, починає холонуту, — це частина великого світу. Поезія Лесича й далі лишається не аскетичною, а живою, а заглиблення в себе відкриває пізнання понад собою сущого. Його земля росте, мов круглий хліб із зерен і сама стає — хлібом для живих. Його рількеанство здебільшого — своєрідне, бароккове рількеанство, і келих солодкого, мудрого й безмежно заспокоїливого вина, що він підносить у замкненості своєї келії, — це келих життєдайного соку, і він п’ється за життя”.

(З критичного щоденника, Вечір при лямпі, — „Нові Дні”, Торонто, ч. 55, серпень 1954).

